

Uluslararası Sayıların Kabulü

Atatürk'ün Türk milletinin hayatını kolaylaştırmak ve çağdaş dünyaya uyum sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği inkılaplardan biri de rakamlarda yapılan değişikliktir. O zamana kadar Türk toplumunun kullandığı Arap rakamları birçok bakımdan ve özellikle uluslararası ticaret alanında pekçok problemi beraberinde getiriyordu. Medeni dünya ile ilişkilerini geliştirmek isteyen genç Türkiye Cumhuriyeti uluslararası toplumun kullandığı rakamları kabul etmek durumundaydı. Bu sıkıntının ortadan kaldırılması için Erzincan Milletvekili Saffet Bey ve arkadaşları, 8 Mayıs 1928 tarihinde, uluslararası rakamların kullanılmasının sağlanması için bir kanun önergesi vermişlerdir. Bu önerge şu şekildedir: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaset-i Celilesine Medenî âlemde ictimâî ve iktisadî münasebeti infikâr etmez bir hâle gelmiş olan Türkiye'mizde beynelmilel kullanılmakta olan rakamların kabulü ve isti'malî artık bir zaruret olmuş ve esasen bu rakamlar elyevm mekteplerimizde talim ve tatbik edilmekte bulunmuş olduğundan bu bapta melfûfen takdîm kılınan lâyiha-ı kanuniyenin kabulünü arz ve teklif eyeriz" Genel Kurul'un 20.5.1928 tarihli 78. birleşiminde ele alınan bu kanun teklifi söz alan bütün milletvekilleri tarafından olumlu bulundu. Kastamonu Milletvekili Hasan Fehmi Bey yaptığı konuşmada, "Efendim; ruzname-i müzakereye giren şu lâyiha vesilesiyle iş hükûmeti demek olan İsmet Paşa Hükûmeti'nden bir sual sormak istiyorum.... Bir müddet evvel beynelmilel tarihi kabul etmiştik. Bilmem o gün neden bu beynelmilel rakamları kabul etmedik?" diye sormuş ve konuşmasının devamında "Acaba hükûmetimiz beynelmilel harflerin kabulünde ne mahsur görüyor?" diyerek konuyu harflere getirmiştir. Bu konuşmadan sonra söz alan Müdâfaa-i Milliye Vekili Recep Bey ise yaptığı konuşmada "Arkadaşlar; bendenizin telâkki-yâtıma göre yarım yazıdır. Yalnız rakamı bilen adam, okuma yazmanın hemen yarısını %50 derecesinde ve icabât-ı iktisadiyeyi anlayabilir ve onun fevâidinden müstefîd olabilir." diyerek Harf İnkılabı hakkında işaretler vermiştir. Bu tür olumlu konuşmalardan sonra 20.05.1928 tarihinde 1288 Sayılı Kanun kabul edilmiştir. 28.05.1928 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan ve 01.06.1928 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bu kanunun maddeleri şöyledir.

Madde 1. Devlet, vilâyet, şehremaneti ve belediyeler gibi resmî devâir ve müessesâtın bi'l-ûmum muamelât-ı tahririye ve hesabiyesinde beynelmilel rakamların kullanılması mecburîdir. İş bu mecburiyetin efrâd ve eşhâsı hususiye arasındaki muamelâta dahi tatbîkini en kolay mahallerden başlamak suretiyle 1931 Haziranına kadar temîne Hükûmet mezûndur.

Madde 2. Bu kanun 1 Haziran 1928 tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu kanunun ahkamını icraya İcra Vekilleri Hey'eti mezûndur.

Uluslararası sayıların kabulünü, bir yandan ülkede var olan farklı uygulamaları ortadan kaldırıcı ve uluslararası toplumla ilişkileri kolaylaştırıcı bir ilerleme, diğer yandan da Harf İnkılabı'na yönelik bir adım ve onun öncüsü olarak kabul etmek doğru olur. Her atılan adımın tam başarı sağlayacağı ortamı hazırladıktan sonra harekete geçen Atatürk, Harf İnkılabı'nı da aynı yıl içinde gerçekleştirmiştir.

Cemal AVCI

KAYNAKÇA

Kavanin Mecmuası, C 6.

Resmî Gazete, 28.5.1928.

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Cilt II, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara 2007.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, C.4.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/uluslararası-sayıların-kabulu/?pdf=3286> adresinden erişilmiştir